

Quanh nồi bánh chưng tôi Ba mươi, bên đĩa mứt bánh sáng Mồng một, người thân, bạn bè quây quần, chuyện Tết chuyện nhà cứ râm ran, đầm ấm. Và cũng không thiếu chuyện xóm làng, đất nước. Làm sao để giải phóng mọi năng lực tiềm tàng trong dân cho sự nghiệp dân giàu nước mạnh?... Người ở quê nhà, người ở xa quê, ai cũng muốn nói thật lòng mình...

NHỮNG NGƯỜI THAM DỰ BÀN TRÒN

Ông **Nguyễn Tường Bách**, Giám đốc điều hành Công ty Tư vấn và Thương mại Windeco ở Đức. Ông đã lấy bằng tiến sĩ cơ học tại Đại học Stuttgart vào năm 1979.

Ông **Võ Tá Hân** tốt nghiệp cử nhân (1972) và thạc sĩ (1973) ngành quản trị kinh doanh Học viện Công nghệ Massachusetts (MIT), Mỹ. Ông làm việc trong ngành ngân hàng quốc tế tại Montreal, Toronto, Manila và Singapore. Định cư tại Singapore từ 1981, ông đã giữ chức vụ Tổng giám đốc Công ty Tài chính Singapore Finance và hiện là thành viên hội đồng quản trị của một số công ty bất động sản, khách sạn, tài chính và công nghiệp thuộc tập đoàn Hong Leong tại Singapore.

Ông **Võ Quang Huệ** làm việc trong ngành công nghiệp xe hơi từ 19 năm nay, sau khi tốt nghiệp kỹ sư về xe hơi và máy nổ ở Đức. Ông cũng có bằng cử nhân quản trị doanh nghiệp và là chuyên viên của Tổ chức Chất lượng châu Âu (EOQ). Ông công tác tại hãng xe hơi Đức BMW và từng điều hành các đề án hợp tác hoặc đầu tư sản xuất của BMW tại một số nước và tư vấn cho các đối tác của BMW tại châu Á xây dựng hệ thống chất lượng đạt tiêu chuẩn BMW và ISO 9000.

Ông **Trang Quan Sen** hiện đang phụ trách bộ phận điện toán của công ty khí đốt của một thành phố Đức. Ông tốt nghiệp tiến sĩ di truyền học năm 1978 và từng là phụ giáo tại Đại học Hanover, Đức từ năm 1974 đến năm 1983.

Ông **Trần Văn Thọ** là Giáo sư Tiến sĩ kinh tế học. Ông giảng dạy tại Đại học Obirin, Tokyo, Nhật và là nghiên cứu viên cao cấp của Trung tâm Nghiên cứu kinh tế Nhật, Phó tổng giám đốc Trung tâm Kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (VAPEC). Ông đang quan tâm nghiên cứu về chiến lược của châu Á trong thời đại toàn cầu hóa cùng một số vấn đề khác, trong đó có vấn đề phát triển kinh tế Việt Nam.

Ông **Lê Hữu Tí** tốt nghiệp tiến sĩ công nghệ Học viện Công nghệ châu Á (AIT), Thái Lan năm 1975. Ông chuyên nghiên cứu về việc phát triển các tài nguyên nước và từng tham gia vào nhiều dự án quốc tế, trong đó có các dự án của Ủy ban sông Mêkông. Hiện nay ông là chuyên viên về các vấn đề kinh tế của Phân ban tài nguyên nước và mỏ thuộc Ủy ban Kinh tế và Xã hội châu Á - Thái Bình Dương (ESCAP) của Liên Hiệp Quốc, trụ sở tại Bangkok.

Ông **Vũ Quang Việt** tốt nghiệp tiến sĩ kinh tế học tại Mỹ năm 1980. Ông là chuyên viên cao cấp về thống kê của Liên Hiệp Quốc và là nhà tư vấn về thống kê kinh tế cho hầu hết các nước châu Á.

Làm gì để phát huy nội lực ?

“Bàn tròn doanh nghiệp” là một chuyên mục được bạn đọc hoan nghênh. Bàn tròn đầu năm nay được tổ chức qua phương tiện Internet với nội dung : “Làm thế nào để phát huy nội lực của đất nước ?”. Gần mười chuyên gia người Việt ở nước ngoài, phần lớn làm việc trong các lĩnh vực kinh tế, đã tích cực tham gia. Mời bạn đọc theo dõi.

NGOC TRẦN

**Trước tiên là con người,
là nguồn nhân lực và nhân tài
chưa được sử dụng đúng mức**

**Câu hỏi đầu tiên đương nhiên
phải đặt ra : nội lực là gì và
đâu là nội lực của Việt Nam ?**

TRANG QUAN SEN: Nội lực phải được hiểu là sức của những người Việt Nam trong và ngoài nước, kể cả ngoại kiều gốc Việt Nam. Theo tôi, muốn phát huy nội lực thì mình phải nhắm vào các ưu điểm của mình : Việt Nam có nhiều vốn nhưng phân tán rải rác khắp nơi ; người Việt Nam có đầu óc thông minh nhưng không tập trung ; người Việt Nam chưa quen làm ăn lớn, nhất là làm ăn trên các thị trường thế giới. Vì vậy để phát huy nội lực, cần sử dụng đúng khả năng của mình, Việt Nam không nên chỉ nhắm vào việc xuất khẩu, mà cần nhìn

và nhắm vào thị trường trong nước.

TRẦN VĂN THỌ : Phải tận dụng có hiệu suất các nguồn nhân lực. Vấn đề lớn hiện nay là người tài giỏi chưa được sử dụng đúng chỗ. Sinh viên ra trường thất nghiệp nhiều tại các thành phố trong khi ở nông thôn thì thiếu nhân tài, cách tuyển dụng người ở các cơ quan nhà nước các cấp còn chưa thu hút những người tài giỏi.

VÕ QUANG HUỆ : Chúng ta cũng nên đặt vấn đề chất lượng và tăng hiệu quả cạnh tranh của hàng hóa do Việt Nam sản xuất. Có bảo vệ được kinh tế nội địa thì mới phát huy được nội lực. Tuy nhiên chất lượng không chỉ có qua tăng chất lượng sản phẩm mà là cả việc đưa hệ thống quản lý chất lượng toàn diện (total quality management system) vào trong quản lý. Tức là tiếp tục đổi mới và tăng hiệu quả guồng máy cộng với nâng cao chất lượng lãnh đạo và điều hành của bộ máy kinh tế nhà nước và

của các công ty. Đưa các nhân sự có năng lực vào các liên doanh. Lấy hiệu quả làm thước đo để cử nhân sự.

Cạnh tranh bình đẳng

Theo các chuyên gia, cạnh tranh không chỉ là nâng cao chất lượng hàng hóa mà còn cả bằng cách tạo ra môi trường kinh doanh bình đẳng cho tất cả các thành phần tham gia vào nền kinh tế. Cũng là liên quan đến con người.

NGUYỄN TUỜNG BÁCH : Tôi cho rằng ta cần tạo điều kiện phát triển kinh tế tư nhân, coi đây là một bộ phận của nền kinh tế quốc dân, chủ động giúp họ vốn liếng và cơ hội làm ăn cũng như các chính sách thuế khóa. Nên để cho tư nhân xây dựng các loại xí nghiệp nhỏ và vừa. Đó sẽ là các xí nghiệp cung ứng cho các ngành công nghiệp lớn như xi-măng, dầu khí và năng lượng. Và như Nhà nước đã chủ trương, cần cổ phần hóa các

doanh nghiệp nhà nước. Đó là một chính sách quan trọng.

VÕ TÁ HÂN : Sau hơn 10 năm mở cửa phát triển kinh tế, Việt Nam đã đạt được những thành quả vượt bậc so với các nước trong vùng trong cùng thời gian. Trong thập niên đầu, vì khu vực tư nhân còn quá yếu ớt nên nhà nước không còn cách gì hơn là đã phải đóng vai trò chủ động để đẩy mạnh guồng máy phát triển. Bước sang thập niên thứ nhì, nhà nước nên đặt niềm tin hơn vào khối tư nhân và giao cho họ trọng trách đẩy mạnh kinh tế. Không nên nhìn giới tư nhân với một cặp mắt nghi ngờ về khả năng lẫn dụng ý của họ, mà phải tin tưởng là họ có thể tiếp tục cống hiến công cuộc phát triển mà các công ty quốc doanh trước đây đã làm tiên phong gánh vác trong giai đoạn đầu.

Lần lượt, nhà nước nên rút dần ra khỏi những ngành như sản xuất hàng tiêu dùng, chế biến, công nghiệp nhẹ, để chỉ còn nắm những ngành chủ yếu như viễn thông, hàng không, quốc phòng... Các sắc thuế sản xuất, thủ tục hành chính rườm rà cần được giản dị hóa tối đa để giúp các công ty trong nước phát triển.

TRẦN VĂN THỌ : Để phát huy nội lực, phải tạo "cơ hội bình đẳng" giữa các thành phần kinh tế và giữa các cá nhân trong xã hội. Nhiều người đã có ý kiến về việc tạo điều kiện để các công ty tư nhân phát triển. Tôi rất tán thành, chỉ nên thêm một ý nữa là người Nhật rất tự hào có các công ty Toyota, Sony, Honda... Chắc chắn không có người Việt Nam nào, kể cả lãnh đạo, là không muốn có các công ty như vậy tại Việt Nam trong tương lai. Phải làm cho cả nước Việt Nam phát triển chứ không nên nghĩ rằng chỉ có xí nghiệp quốc doanh mới được ưu tiên phát triển.

Trong việc tạo điều kiện để xí nghiệp tư nhân phát triển, một vấn đề nữa là phải giảm phí tổn hành chính. Phí tổn hành chính gồm thì giờ và tiền bạc phải bỏ ra để xin giấy phép lập công ty, xin giấy phép xây dựng, xin giấy phép mở rộng phạm vi kinh doanh, phí tổn trong quá trình kiểm tra nhiều tầng lớp của các cơ quan thuế vụ và công an (phường, huyện, thành phố và trung ương). Với lãi suất ngân hàng 20 % mỗi năm và với phí tổn hành chính quá lớn như hiện nay, có bao nhiêu nhà kinh doanh phát huy được

làm sao mà giàu có được, mạnh được.

Còn vấn đề cần quan tâm là số người nghèo gia tăng. Đây là việc Đảng và Chính phủ sẽ phải lo. Nhưng không phải lo cho người nghèo bằng cách hạn chế người giàu".

(Trích phát biểu của Tổng bí thư **LÊ KHẢ PHIÊU** tại cuộc gặp gỡ với báo giới tại Hà Nội ngày 3-1-1999)

tinh thần doanh nghiệp (entrepreneurship) ?

Tôi đã từng đề nghị là nhà nước nên phát biểu một danh mục liệt kê những lĩnh vực cần xin phép (gọi là negative list), và cho hoạt động tự do trong những ngành khác, chỉ cần báo cáo là đã lập công ty.

NÊN NGHIÊN CỨU MÔ HÌNH THÀNH PHỐ MỞ CỬA

"Nhà nước nên nghiên cứu mô hình thành phố mở cửa và mạnh dạn đưa một số tỉnh miền Trung vào quy chế này. Không nên đặt hy vọng nước ngoài sẽ đầu tư vào các vùng này trong giai đoạn hiện tại mà nên triệt để khuyến khích đầu tư nội địa và cho miễn thuế hoàn toàn những công trình phát triển trong vùng này.

Trước mắt, có rất nhiều công ty nước ngoài đang tìm cách rút ra khỏi các nước như Indonesia, Malaysia vì tình hình chính trị bất ổn (một thí dụ cụ thể là việc Công ty Seagate quyết định rời khỏi Indonesia...). Họ cũng không muốn chuyển qua những nước như Singapore vì giá cả quá đắt. Đây là lúc mà Chính phủ nên tổ chức nhiều phái đoàn trực tiếp gặp họ để khuyến khích đầu tư ở Việt Nam. Mười năm trước, chúng ta tương đối thụ động vì chưa đủ khả năng, nhưng nhân cơ hội này, nên tiến lên nắm phần chủ động thay vì ngồi nhà chờ đợi nước ngoài vào đàm phán".

VÕ TÁ HÂN

"Có gì phải giết mình đâu !"

"Vừa qua tôi có hỏi, các đồng chí ở TPHCM có cho biết sự chênh lệch về thu nhập giữa người có thu nhập cao nhất và thấp nhất ở TPHCM hiện nay tới 19-20 lần. Còn nếu tính cả tài sản, nhà cửa nữa thì lên tới 100 lần. Nếu chỉ nhìn đơn thuần về con số thôi thì có thể ai đó sẽ giết mình, nhưng thật ra số tỉ phú ở nước ta còn ít lắm, rất ít là khác. Thế thì có gì phải giết mình đâu ? Có gì phải lo ngại trở thành tư bản đâu ? Một đất nước mà dân không hăng hái làm giàu, doanh nghiệp lo sợ, không dám làm giàu thì

VŨ QUANG VIỆT : Phát huy nội lực cần đặt trên cơ sở một môi trường làm ăn mở rộng cho mọi người, trong nước cũng như nước ngoài, cạnh tranh ngang bằng ở những ngành nghề mà nhà nước khuyến khích đầu tư. Nói như thế có nghĩa là có những hoạt động kinh tế mà nhà nước không khuyến khích nước ngoài đầu tư trong giai đoạn đầu để tạo một bước dấy cần thiết trước khi mở rộng cho nước ngoài đầu tư.

Ngoài ra, để phát triển, cần tìm xem khả năng mình ở đâu, và từ đó tiếp thị hàng hóa của mình, tức là tìm thị trường. Nếu như chính quyền địa phương hiểu rõ khả năng cung ứng của nền kinh tế địa phương, tổ chức tìm thị trường, tạo môi trường tiếp thị, và nếu chính quyền trung ương (các bộ, đặc biệt là Bộ Thương mại) cũng làm điều đó thì tôi nghĩ Việt Nam sẽ có con đường ra. Nhật và Trung Quốc đã thành công trong tiếp thị vì đã xây dựng được hệ thống tiếp thị trên toàn thế giới, qua các công ty thương mại.

LÊ HỮU TÍ : Tiếp thị là một tiền đề cho việc phát triển nội lực. Theo tôi nghĩ, chúng ta nên bắt đầu từ các lĩnh vực nông nghiệp và dịch vụ. Việc tiếp thị đòi hỏi phải có những nghiên cứu có chiều sâu mà chỉ có Nhà nước và các công ty lớn mới có khả năng đầu tư nổi.

Tìm lợi thế so sánh

Lợi thế so sánh của Việt Nam nằm ở đâu là câu hỏi mà các

chuyên gia đã cùng nhau đi tìm câu trả lời. Chắc chắn là không phải trong ngành sản xuất xe hơi.

VŨ QUANG HUỆ: Phát triển kinh tế không có nghĩa là Việt Nam phải có và phải xây dựng tất cả các ngành vì có những ngành Việt Nam và một số nước Đông Nam Á không thể có được nữa do phân chia kinh tế và thị trường thế giới cũng như vì cần đầu tư quá lớn mà số lượng tiêu thụ thì quá nhỏ hoặc do thiếu các công nghệ vệ tinh. Ngành xe hơi là một thí dụ điển hình: nội địa hóa sao được khi tổng số tiêu thụ ở mức 30.000 - 50.000 xe một năm và quá nhiều chủng loại xe khác nhau (giá thành và chất lượng của linh kiện phụ thuộc vào số lượng sản xuất). Ngoài ra, việc đã được đề ra là phát triển các vùng, các tỉnh, các thành phố theo điều kiện đặc thù của từng nơi cần được kiên quyết thực hiện.

TRẦN VĂN THỌ: Chiến lược, chính sách kinh tế phải triết để dựa trên sự phán đoán về lợi thế so sánh, sự tính toán về hiệu suất. Điểm này thật ra không có gì mới, ai cũng thấy rõ và đã nói nhiều, các nhà lãnh đạo cũng đã nói như vậy. Thế nhưng trên thực tế thì các chiến lược, chính sách cho đến nay phần lớn không theo các tiêu chuẩn đó hoặc hiểu không đúng khái niệm lợi thế so sánh.

Nhiều lãnh đạo cho rằng Việt Nam phải đi tắt, đón đầu trong những ngành công nghệ cao và muốn dồn sức lực vào những lĩnh vực này. Những lợi thế so sánh của Việt Nam hiện nay là những ngành liên quan đến nông nghiệp (như chế biến thực phẩm...) và những ngành có hàm lượng lao động cao.

VŨ TÁ HÂN: Nên chú trọng trước nhất về nông nghiệp, chế biến nông

phẩm, chế biến khoáng sản, thủy sản thay vì xuất sản phẩm thô. Chưa nên đặt nặng vấn đề phát triển công nghệ tin học cao cấp trong lúc này vì ta chưa đủ sức theo kịp với đà phát triển quá nhanh của ngành này, và mức lợi ích chỉ mang lại cho một thiểu số dân trong nước mà thôi.

Đâu là mũi nhọn ?

Công nghệ thông tin có phải là ngành kinh tế mũi nhọn hay không vẫn còn là vấn đề gây

tranh cãi. Và cuộc tranh cãi chưa ngã ngũ vào lúc bàn tròn chấm dứt. Đây sẽ là chủ đề của một bàn tròn khác mà TBKTSG dự kiến tổ chức trong một ngày gần đây.

VŨ QUANG VIỆT: Nhiều bạn của tôi nói là cần phát triển ngành công nghệ thông tin để đón đầu phát triển. Dĩ nhiên tôi cho là hợp lý vì một ngành đáp ứng cho nhu cầu thông tin nhanh chóng không thể nào lại đóng cửa nó. Nhưng tôi chắc chắn nó không thể vực được nền kinh tế. Đóng góp của nó có thể là ở khu vực hành chính sự nghiệp nhà nước vì việc tư nhân sử dụng công nghệ thông tin là điều không cần bàn tới.

Nếu dựa vào quá trình phát triển kinh tế của nhiều nước thì nền kinh tế phát triển chính là dựa vào phát triển cung nhằm thỏa mãn nhu cầu to lớn của thị trường (nội địa hay nước ngoài, mà trước nhất là nội địa). Như vậy, cần phải xác định được đâu là nhu cầu thị trường có sẵn và tiềm ẩn. Rõ ràng là với một nước nghèo, đông dân thì nhu cầu nội địa lớn nhất là ăn, mặc và nhà ở. Như vậy, công

HAI ĐỀ NGHỊ VỀ VẤN ĐỀ NHÂN LỰC

"Tôi có hai đề nghị về vấn đề nhân lực. Một là, hàng năm Chính phủ mở kỳ thi tuyển quan chức trẻ vào các bộ máy hành chính trung ương, địa phương và xí nghiệp quốc doanh. Làm cho cuộc thi tuyển này trở thành một sự kiện sôi nổi hàng năm của cả nước, tạo cơ hội bình đẳng cho mọi người có năng lực ra làm việc nước và kích thích sự nỗ lực học hỏi trong giới trẻ, tăng cường thêm nội lực trong tương lai. Hai là, tạo sự lưu động (mobility) về nhân sự giữa trung ương và địa phương để giải quyết vấn đề thiếu nhân tài ở nông thôn. Chẳng hạn, các quan chức cũ 2-3 năm làm việc ở trung ương (hoặc các thành phố lớn), thì được chuyển chuyển về nông thôn (hoặc các thành phố nhỏ) 1-2 năm. Trước mắt áp dụng cho các quan chức trẻ chưa lập gia đình hoặc chưa cần ổn định nơi sinh sống".

TRẦN VĂN THỌ